

Obr. 64. Litovel, ulice B. Němcové, pískovcový kvádr s letopočtem 1672. Foto K. Faltýnek.

Abb. 64. Litovel, B.-Němcové-Straße, Sandsteinblock mit Jahreszahl 1672. Foto K. Faltýnek.

Literatura

Augustinková, L., Pačlová, H. 2013: *Vodní dílo Nečíz v Litovli. Historie a aktuální význam*. Olomouc: Agriprint.

Rybníček, M., Kolařík, T. 2018: *Závěrečná zpráva, Litovel, B. Němcové – akce č. 30/16*. Rkp. závěrečné zprávy. Uloženo: Ústav nauky o dřevě Lesnické a dřevařské fakulta Mendelovy univerzity v Brně.

Zusammenfassung

Litovel (Bez. Olomouc), B.-Němcové-Straße, Parz. Nr. 1642. Spätmittelalter bis Neuzeit. Siedlung, Stadt, Wasserlauf. Rettungsgrabung.

Karel Faltýnek, Pavel Šlézar,

Litovel (okr. Olomouc)

Jungmannova ulice č. p. 648, parc. č. 92.

Středověk, novověk. Sídliště, město. Záchraný výzkum.

Lokalizace: S-JTSK (X:Y) – 1108376.41:558433.44.

V měsíci srpnu roku 2016 proběhl archeologický výzkum během hloubení základových pasů (sondy S1/16 až S4/16) pro rodinný domek na Jungmannově ulici (obr. 61: 2). Několik metrů východně od staveniště byla zároveň hloubena jímka pro nádrž na dešťovou vodu (sonda S5/16) a později západním směrem i kanálová přípojka (sonda S6/16). Lokalita se nalézá v městském historickém jádru, a to při jeho východním okraji.

V případech výše zmíněných základových pasů (sondy S1/16 až S4/16), a to v místě demolice staršího domu, se jednalo o výkopy s maximální hloubkou 0,90–1,00 m. Byly tak prořaty uloženiny nalezenou keramikou datované od průběhu 14. století až do mladého novověku. Na některých zkoumaných profilech byla patrná i výrazná požárová vrstva, indikovaná různě velkými fragmenty silně přepálené mazanice. Z ní pochází světlá „krupičková“ keramika z průběhu 14. století, typická pro olomoucký keramický okruh. Pouze lokálně se dochovaly pozůstatky i jiné, mladší požárové vrstvy. Ojedinelé torzo kamenné zdi stavěné na vápennou maltu, s patou v hloubce 0,45 m a šířkou 0,50 m, bylo součástí výše zmíněné starší demolované stavby. Menší plocha parcely byla původně také podsklepena. Sonda S6/16, kanálová přípojka, směřovala přibližně západním směrem doprostřed Jungmannovy

ulice. V nejhlubším místě dosáhla úrovně 2,10 m pod stávajícím povrchem, ale k dosažení intaktního geologického podloží zde nedošlo. Na profilu bylo patrné 0,30 m mocné tmavě šedé až černé souvrství organogenních středověkých uloženin komunikačního charakteru. Na něj nasadaly další pochůzně vrstvy tvořené světlejšími písčitymi, jílovitými, ale i kamenitými pozdně středověkými až novověkými vyrovnávkami terénu.

Sonda S5/16, výkop pro nádrž na dešťovou vodu, měla rozměry 2,00 × 2,00 m, přičemž v hloubce 1,90 m pod stávajícím povrchem bylo dosaženo intaktního geologického podloží. To zde tvořil mírně namodralý prachový jíl. Jeho zbarvení způsobily částečně organogenní středověké uloženiny mocné 0,50–0,60 m. Částečně byl prozkoumán také do tohoto podloží zahluobený objekt, jehož dno se nalézalo na úrovni 2,20 m pod stávajícím povrchem. Pozoruhodným nálezem byla část zvířecího skeletu spočívajícího přímo na podloží, avšak výkopová jáma pro jeho uložení nebyla nijak patrná. Z vrstvy náležející přelomu 14. a 15. století pocházely dva střední fragmenty střešní krytiny – prežů. Jejich výskyt by hypoteticky mohl souviset s někdejší nedalekou městskou tzv. „Jateční brankou“, která byla součástí městských hradeb na jejich východní straně. Zbylé uloženiny od hloubky cca 1,30 m náležely staršímu a mladému novověku, případně recentu. Do těchto vrstev byl přibližně uprostřed sondy zahluoben mírně lichoběžníkovitý výkop o rozměrech 1,30 × 0,70 × 1,25 × 0,85 m se dnem v hloubce asi 1,10 m. Jeho výplň byla tvořena světlou žlutookrovou hlinou pocházející z rozpadlých nepálených cihel s četnými malými fragmenty vápenné líčky. Nacházely se zde také četné větší fragmenty nádob datovatelné do období počátku mladého novověku.

Literatura

Neuveдено.

Zusammenfassung

Litovel (Bez. Olomouc), Jungmannova-Straße 648, Parz. Nr. 92. Mittelalter, Neuzeit. Siedlung, Stadt. Rettungsgrabung.

Karel Faltýnek, Pavel Šlézar

Litovel (okr. Olomouc)

Kollárova ulice, parc. č. 1675/1.

Novověk. Sídliště, město, komunikace. Záchraný výzkum.

Lokalizace: S-JTSK (X:Y) – linie mezi body 1108127.7:558491.65, 1108161.04:558323.64, 1108139.08:558241.09, 1108140.93:558090.81.

V měsíci květnu roku 2016 proběhl archeologický dohled během rekonstrukce vodovodu na Kollárově ulici (obr. 61: 7). Ta se nalézá severovýchodně od historického městského jádra, avšak v jeho těsné blízkosti.

Linie výkopu (šířka maximálně 1,00 m, hloubka 1,60–1,70 m) probíhala převážně v původní trase vodovodu, přičemž na několika místech těsně sousedila i s jinými inženýrskými sítěmi. Navzdory tímto nepříznivým okolnostem se archeologické situace zdařilo zdemontovat celkem na pěti místech, především mezi body č. 1 a 2 v úseku dlouhém asi 175 m. Na čtyřech profilech byla v hloubce cca 0,55 m zjištěna velmi kvalitní kamenná dlažba (v jednom případě jiná, patrně mladší, již v hloubce 0,37 m), pod níž se nacházely další úrovně původních pochůzných terénů. Tvořily je kamenité, písčité a jílovité vyrovnávky, v několika případech proložené i maltovitou stavební sutí se zlomky cihel a kamenů.

Intaktního geologického podloží bylo spolehlivě dosaženo pouze na dvou místech, a to přibližně 10 m východně od bodu č. 1 (profil P4) a přímo v místě bodu č. 2 (profil P5). V prvním případě se jednalo o světlý hnědý prachový jílu (hloubka od stávajícího povrchu 1,74 m), na němž spočíval jílovitý písek. Ten obsahoval ojedinelé zlomky keramiky datovatelné do mladšího novověku.

Nejzajímavější byl profil P5. Na zdokumentovaném úseku dlouhém 3,40 m se v hloubce 1,55 m pod stávajícím povrchem (celková hloubka výkopu 1,70 m) našel podložní říční štěrko-písek. Jeho povrch (hloubka 1,50 m) byl velmi ulehký a zpevněný četnými středními valouny. Mezi nimi byly zjištěny keramické fragmenty datovatelné do průběhu 16. století a několik malých až středních fragmentů cihel. Důležitý byl nález části silně zkorodované podkovy a několik dalších, avšak neidentifikovatelných malých železných předmětů. Na tomto štěrku spočívala vrstva jemně písčitého světlého hnědého jílu s mocností až 0,30 m. Na povrchu této uloženiny se v hloubce 1,20 m našla důkladná kamenná dlažba (s povrchem v hloubce 1,00 m) překrytá dalšími čtyřmi vrstvami jílovitých písků a říčních štěrků. Na nich, v hloubce 0,54–0,60 m, se nacházela mladší kamenná dlažba popsána již výše u dalších třech profilů, překrytá několika úrovněmi silně uvalcovaných štěrků. Stávající povrch tvoří asfaltová vozovka.

Dále směrem k východu k bodu č. 4 (délka výkopů 235 m) stavební stroje narušovaly již jen původní výkop pro vodovod, případně recentní vyrovnávky terénu.

Literatura

Neuveдено.

Zusammenfassung

Litovel (Bez. Olomouc), Kollárova-Straße, Parz. Nr. 1675/1. Neuzeit. Siedlung, Stadt, Straße. Rettungsgrabung.

Karel Faltýnek, Pavel Šlězár

Litovel (okr. Olomouc)

Komenského ulice, parc. č. 1642.

Novověk. Sídliště, město, komunikace. Záchraný výzkum.

Lokalizace: S-JTSK (X:Y) – 1108243.85:558679.24.

Na podzim roku 2016 proběhl archeologický dohled během rekonstrukce kamenného mostu z roku 1806 na Komenského ulici (obr. 61: 4). Ten v historickém jádru jedním obloukem překlenuje moravní rameno Nečíz. Vročení je vytesáno na jeho jihovýchodním vrcholovém klenáku.

Během výzkumu byly zjištěny fragmenty novověké keramiky a kachlů. Pozoruhodný je zejména větší zlomek čelní vyhřívací stěny a komory rezného reliéfního kachle s motivem orla (?) svírajícího v heraldicky levém pařátu meč. Zvíře je kolem dokola lemováno věncem stylizovaných rostlin, přičemž výzdoba obdobného charakteru vyplňovala i rohy kachle.

Literatura

Neuveдено.

Zusammenfassung

Litovel (Bez. Olomouc), Komenského-Straße, Parz. Nr. 1642. Neuzeit. Siedlung, Stadt, Straße. Rettungsgrabung.

Karel Faltýnek, Pavel Šlězár

Litovel (okr. Olomouc)

Náměstí Přemysla Otakara č. p. 777, parc. č. 141/1.

Středověk až novověk. Sídliště, město. Záchraný výzkum.

Lokalizace: S-JTSK (X:Y) – 1108252.85:558611.64.

V průběhu měsíce srpna roku 2016 proběhl archeologický výzkum v č. p. 777 na náměstí Přemysla Otakara, v místě pro základy nově budované výtahové šachty (obr. 61: 8). Dělo se tak v souvislosti s celkovou rekonstrukcí budovy, přičemž výkop (dále sonda S1/16) se našel v JV části dvorního traktu.

Sonda S1/16 měla celkové rozměry 3,20 × 2,00 m a delší stranou byla orientována kolmo na stávající zástavbu. Původně se počítalo s poněkud větší plochou, avšak limity výzkumu se ukázaly již v průběhu skrývání recentních vrstev prováděného mechanizací. Přibližně uprostřed plánované plochy se nehluboko pod povrchem objevila novověká masivní kamenná zeď (k 900) s šířkou koruny cca 0,50 m. Tato konstrukce se směrem ke své patě (úroveň cca 2,30 m pod stávajícím povrchem) postupně rozšiřovala na konečnou šířku 1,20–1,60 m. Navíc archeologické situace se dochovaly pouze při JZ straně zdi k 900. Taktéž SZ stranu sondy S1/16 do úrovně cca 1,30 m pod stávajícím povrchem tvořila jiná, o něco mladší kamenná zeď k 901. Část zkoumaného středověkého souvrství v sondě S1/16 byla tedy ponížena během stavby zdi k 900 výkopy k 500 a k 504, využitými později jako odpadní jímky. Jejich výplň byla keramikou datována do počátku mladého novověku. V superpozicích s výše popsanými jámami se nacházely ještě další tři novověké odpadní jímky (k 501 až k 503 a k 506). Nejhlubší, ve tvaru nepravidelného půlkruhu o rozměrech 1,15 × 0,85 m (k 506), dosahovala až na intaktní geologické podloží. Tvořily ho prachové jíly světlé okrově žluté barvy s mírně namodralým odstínem, které se na lokalitě našly v hloubce 2,40 m pod stávajícím povrchem. Středověké uloženiny v sondě S1/16 narušoval při JZ profilu ještě jeden zahlužený objekt (k 505) eliptického tvaru, bohužel prozkoumaný jen částečně v rozměrech 1,20 × 1,20 m. Na dně této jámy, v hloubce 1,30–1,40 m, byl v anatomické poloze uložen skelet koně, a to i s podkovami (obr. 65). Jeho zadní část však zůstala za stěnou výkopu.

Zbylé kulturní vrstvy, a to zejména ty silně organogenní ze 13. století, velmi dobře zachovaly hned sedm úrovní různých dřevěných konstrukcí. Jak z nich, tak i z okolních uloženin byly průběžně odebrány vzorky na příslušné analýzy. U všech těchto konstrukcí se s největší pravděpodobností jednalo o pozůstatky

Obr. 65. Litovel, náměstí Přemysla Otakara č. p. 777, pohřeb koně. Foto K. Faltýnek.

Abb. 65. Litovel, Platz náměstí Přemysla Otakara 777, Pferdegrab. Foto K. Faltýnek.